

Obsah

Úvodem	3
Poděkování a věnování	9
1. Základní kontext a rámcové hlavní otázky	10
1. Význam rozlišeného pojmosloví	11
2. Dějiny pojmu „eutanazie“	13
2.1 Nacistický program „Euthanasie“: hrůzné pošlapání lidské důstojnosti pacientů .	14
2.1.1 „Dobrá smrt“ v podání nacionálního socialismu (1939–1945)	14
2.1.2 „Smrt z milosti“ pro život nehodný žití	14
2.1.3 Sterilizace a zabíjení balastních existencí jako nástroj uzdravení a optimalizace těla národa i ekonomická úleva	15
2.1.4 Zmocnění vůdce, „Aktion T4“ a evidenční dotazníky	17
2.1.5 Kritéria selekce, fiktivní příčiny úmrtí i ukončení programu	18
2.2 Ilustrativní příběhy obětí	19
2.2.1 Ursula Edith Heidrich (1929–1945): portrét oběti „eutanazie pomocí léků“	19
2.2.2 Sterilizovaná a v rámci programu „Euthanasie“ zavražděná matka	21
2.3 Příklad odporu: clausula Petri, zápas o pojetí člověka, právo na život a na svobodu svědomí	22
2.3.1 Vskutku křesťanský právník	22
2.3.1.1 Obrácení, svědomí, vyznávající církev, ilegalita a ekumenického snažení	23
2.3.1.2 Argumentace v dopise ministru spravedlnosti	23
2.3.1.3 Zápas o pojetí práva	24
2.3.1.4 Radost i další bolesti	24
2.3.2 „Lev“ z Münsteru	24
2.3.2.1 Obrat	24
2.3.2.2 Argumentace v promluvách	25
3. „(Přímá) Aktivní“ a „pasivní“, „přímá“ a „nepřímá (aktivní)“, „dobrovolná a nedobrovolná“, „pomalá“ eutanazie, dobrovolná smrt ve stáří? ..	27
3.1 Krátce k české trestněprávní (ne)úpravě: už i k tématu asistované suicidum	29
3.2 „Důstojná smrt“ a zákon o ní?	33
3.2.1 „Důstojná smrt“ anebo důstojné umírání? A pojmy?	33
3.2.2 K podmínkám: bez multidisciplinárního přístupu a ve prospěch smrti?	33
3.2.3 Kritika: jednostranná, zkratkovitá extrémní varianta, manipulace a nedostupnost paliativní péče	34
3.3 Příklad Nizozemí: eutanazie a lékařsky asistované suicidum jako legalizovaná běžná a přesto zneužívaná praxe	36
3.3.1 Příklady upozadění práva na sebeurčení, idealizované svobody ke smrti a podmíněné svobody k životu	38
4. Ukončení marné nebo neúčelné léčby	40
4.1 Opravdu „aktivní a pasivní eutanazie“?	40
4.2 Ukončení marné, neúčelné léčby	42

4.3.1	Centrální případ „paní K“. u Spolkového soudního dvora	44
4.3.2	„Kemptener Fall“: <i>in dubio pro vita</i> , ukončení léčby i mimo proces umírání a domnělá vůle pacienta	48
4.3.3	Pacientka L. a ukončení umělé výživy: i bez onemocnění s nevratně smrtelným průběhem a bez ohledu na typ a stádium nemoci.	50
4.3.4	Pacient M.: neschopen udělit souhlas, ireverzibilní smrtelný průběh a neprovedení intervence dle předem vyslovené přání	53
4.3.5	Pacient N. a ukončení výživy: ústav sociální péče, smlouva, opatrovník, svoboda svědomí personálu, právo na sebeurčení a tělesná nedotknutelnost pacienta.	54
5.	Tišení bolesti a paliativní (analgo)sedace	57
5.1	Opravdu „přímá“ a „nepřímá“ eutanazie?	57
5.2	Příklad Lambert vs. Francie.	58
5.3	Paliativní (analgo)sedace.	59
5.4	Příklad stanoviska medicínské židovské etiky.	61
5.5	Příklad stanoviska muslimů.	66
5.6	Příklad stanoviska budhistické lékařské etiky.	70
5.7	Příklad církevní morálky.	72
6.	Asistované suicidium	74
6.1	Individuální, vztahový, profesní i společenský problém	75
6.2	Empirické údaje.	77
6.3	Případ paní Pretty	80
6.4	Případ „N-P“: rozhodnutí správního soudu a reakce etické rady	81
6.5	Argumentační nástroje u asistovaného suicida.	84
6.5.1	Příklad rozhovorů zastánců i odpůrců.	87
6.5.2	Příklad ekumenického církevního stanoviska	90
6.5.3	Osobní svědectví významného kněze a teologa.	93
6.5.4	Příklad církevní morálky v římskokatolické perspektivě	94
6.5.5	Příklad církevní morálky v protestantské perspektivě.	95
6.5.6	Příklad osobního stanoviska z židovské etiky.	97
6.5.7	Théravadové buddhistické postoje.	98
6.5.8	V důstojnosti žít, v důstojnosti zemřít. Prevence suicida a podpora paliativní medicíny	99
6.5.9	Stanovisko Německého hospicového a paliativního svazu	101
6.5.10	Stanovisko vedoucích kateder paliativní medicíny v Německu k lékařsky asistovanému suicidu	102
7.	Paliativní péče jako naplnění práva na lidsky důstojné doprovázení nevléčitelně nemocných, umírajících, jejich blízkých a pozůstalých	103
7.1	Paliativní medicína a halachická pozice	106
7.2	Paliativní péče z islámského hlediska	106
8.	Přání nevléčitelně nemocných a umírajících	108
8.1	Přání předčasně zemřít	111
8.1.1	Případ paní M.	114
8.2	Přání ukončit život: kontext eutanazie a/či asistovaného suicida	115
HLAVNÍ TEOLOGICKOETICKO-LIDSKOPRÁVNÍ MĚŘÍTKA		119
9.	Lidská důstojnost v nevléčitelné nemoci a umírání	119
9.1	Stejný argument s různými důsledky a pojetím.	120

9.2	V étosu lékařů	122
9.3	V étosu zdravotních sester	123
9.4	V lidskoprávních standardech v kontextu biomedicíny a etiky	124
9.5	Společné principy pro proces rozhodování a kritéria pro posouzení nepřiměřenosti léčby	125
9.6	Funkce ochrany i statusu lidské důstojnosti	127
9.7	Univerzální, inherentní lidská důstojnost i v posledním úseku života	130
9.8	Jedinečnost i sociabilita	132
9.9	Součást lidství, báze výkladu základních práv, nejbližší nedotknutelné zóny	133
9.10	Univerzální, otevřené pojetí člověka: příspěvky různých etických tradic	134
	9.10.1 Kategorický imperativ Immanuela Kanta jako odůvodnění a výklad	135
	9.10.2 Důstojnost na základě stvoření a ospravedlnění	135
	9.10.2.1 Nezcizitelná důstojnost s eschatologickým přesahem a opcí pro trpící	138
10.	Autonomie a právo na sebeurčení	139
	10.1 Případ lékaře N. H. u českého ústavního soudu: neposkytnutí pomoci, nebo respekt k autonomii, právu na sebeurčení a nedotknutelnosti?	141
	10.2 Případ paní L.: týmové zjišťování vůle pacientky	145
	10.3.1 „Etika autonomie“ vs. „etika péče“?	148
	10.3.2 Příklad filosofickoetické tradice	151
	10.3.3 Příklad autonomie v židovské a křesťanské etice	151
11.	Právo na život	155
	11.1 Ochrana života i právo na sebeurčení	157
	11.2 Argument lidského života jako posvátného daru	160
	11.3 Ochrana fundamentálního dobra lidského života v kontextu přikázání lásky	161
	11.4 Zákaz zabít nevinný život a ochrana života i jeho rozvoj	163
12.	Svědění	165
13.	Náklonnost, soucítění, solidarita, spravedlnost a opce pro lidi v nouzi	167
	13.1 Etický a lidskoprávní princip i ctnost solidarita	167
	13.2 Etický a lidskoprávní princip a ctnost spravedlnost	168
	13.2.1 Sociální spravedlnost	168
	13.2.2 Tzv. větší spravedlnost	169
	13.3 Přikázání lásky	169
	13.3.1 <i>Bikur cholim</i> jako výraz naplnění přikázání lásky a významu modlitby	171
14.	Pokorná naděje věčného života	174
Přílohy		176
	Otázky k dopisu	176
	Odpovědi na otázku č. 1: Která stěžejní etická měřítká (aspoň 5) byste uvedli pro utváření života nevyлéčitelně nemocných a umírajících?	176
	Odpovědi na otázku č. 2: Jaký je Váš postoj k eutanazii a jak byste jej odůvodnili?	180
	Odpovědi na otázku č. 3: Jaký je Váš postoj k asistovanému suicidu a jak byste jej odůvodnili?	183
	Odpovědi na otázku č. 4: Posouzení případu:	186
	Odpovědi na otázku č. 5: Jak hodnotíte možnost předem vysloveného přání pacienta?	188

Odpovědi na otázku č. 6: Jak hodnotíte návrh (ČR, 2017)	
„Zákona o důstojné smrti“?	190
Ještě respondenti do odpovědi doplnili:	192
Mezi karmou, smrtí a znovuzrozením. Buddhistická lékařská etika k otázkám konce života	193
Kdy končí lidský život? Muslimské porozumění smrti a jeho medicínskoetické implikace.	197
Prohlášení Centrální rady německých katolíků a evangelické církve v Německu k rozhodnutí Německého parlamentu	199
Společný pastýřský list biskupů z Freiburgu, Strasbourgu a Basileje: „Přijmout výzvu umírání“	200
Teze významného teologa, kněze a křesťana Hanse Künga	203
Zuzana Svobodová: Konkrétní návrh obsahu a metodiky pro vyučování v oblasti biomedicínskoetické výchovy a vzdělávání (např. v rámci etické výchovy)	207
Seznam literatury	209
Seznam zkratk	218
Abstrakt	219
Abstract	220
O autorovi	221
Posudky	226
Přehled vydaných publikací v ediční řadě Studie NUJH	227